

DATUM
2013-06-05
ERT DATUM
2013-03-14

DIARIENR
2013/76-4
ER BETECKNING
U2013/1189/UC

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Ungdomar utanför gymnasieskolan (SOU 2013:13)

Sammanfattning

Statskontoret delar utredningens uppfattning att det är angeläget, både från den enskildes och samhällets perspektiv, att unga i gymnasieåldern som varken studerar eller arbetar fångas upp i tid och erbjuds relevanta insatser för att förmås att återgå till studierna. Statskontoret välkomnar därför utredningens ambition att tydliggöra kommunernas ansvar för unga utanför gymnasieskolan genom att gå från ett informationsansvar till ett aktivitetsansvar.

Det finns dock flera oklarheter i förslagen som medför att Statskontoret inte utan vidare kan tillstyrka dem. Dels ser Statskontoret en risk för att det delade ansvaret mellan kommunen och Arbetsförmedlingen kommer att medföra att ingen tar ett helhetsansvar för de insatser som erbjuds den aktuella målgruppen, vilket kan få negativa konsekvenser för möjligheterna att utforma effektiva åtgärder. Dels saknar Statskontoret en analys av hur förslagen ska finansieras.

Samlat ansvar i stället för delat ansvar

Utredningens förslag syftar till att åstadkomma en tydlig ansvarsfördelning mellan kommun och stat, där kommunen ska ha det övergripande ansvaret för utbildning och för de ungdomar som är utanför utbildningen och Arbetsförmedlingen ska ha ansvaret för den statliga arbetsmarknadspolitiska verksamheten för ungdomar från 16 år.

Utredningens ambition till trots ser Statskontoret en uppenbar risk för att ett delat ansvar blir till ingens ansvar och att den unge hamnar mellan stolarna någonstans på vägen mellan kommunen och Arbetsförmedlingen. Enligt utredningen ska visserligen hemkommunen ha ett övergripande ansvar för målgruppen, men det är otydligt vad som innefattas i detta, annat än att kommunen ska se till att erbjuda åtgärder till unga som *lämnat* Arbetsförmedlingen utan att ha fått en sysselsättning. Däremot berör inte utredningen hur kommunens ansvar ska utövas under tiden den unge är inskriven vid Arbetsförmedlingen. Kommunen har t.ex. inget inflytande över vilka insatser Arbetsförmedlingen erbjuder eller hur dessa är utformade och det är över huvud taget oklart hur kontakterna mellan kommunen och Arbetsförmedlingen ska ske.

Den strikta uppdelningen i kommunala utbildningsinsatser och statliga arbetsmarknadsinsatser riskerar också att utgöra ett hinder för att utforma effektiva åtgärder för att förmå den unga att återgå till studierna. Det finns bevisligen många olika

skäl till att unga står utanför gymnasiet. För att svara mot behoven krävs det därför ett flexibelt och varierat utbud av åtgärder. Ett sådant utbud bör rimligen inte vara låst till utbildnings- eller arbetsmarknadsåtgärder utan också kunna innehålla kombinationer av de två. Som utredningen visar är emellertid Arbetsförmedlingens befintliga utbud av insatser inte anpassade till en målgrupp som egentligen inte är redo att varaktigt etablera sig på arbetsmarknaden utan i första hand behöver en heltidssysselsättning under en period tills de kan förmås att återuppta studierna.

För Statskontoret framstår det som en mer effektiv lösning att en instans, i detta fall kommunen, ges det samlade ansvaret för insatserna till den aktuella målgruppen, men med möjlighet att utnyttja Arbetsförmedlingens kompetens och program. Utredningen har aviserat att den kommer att återkomma till frågan om samverkan mellan kommunen och Arbetsförmedlingen i sitt slutbetänkande.

Oklar finansiering

Statskontoret ser flera oklarheter när det gäller finansieringen av förslagen. För det första finns det enligt Statskontoret anledning att ifrågasätta utredningens slutsats att de föreslagna bestämmelserna om att hemkommunerna ska bedriva ett strukturerat, kontinuerligt arbete för att erbjuda den unge åtgärder inte utgör en ambitionshöjning och att det därför inte krävs någon statlig finansiering av dessa förslag. För det andra saknas det en analys av hur föreslagna kostnadsökningar ska finansieras.

Vikten av förebyggande insatser

Slutligen vill Statskontoret påpeka att det rimligen är mer effektivt att sätta in åtgärder innan den unge väljer att avbryta sina studier än när avbrottet redan är ett faktum. Statskontoret välkomnar därför utredningens förslag om ett tydligare uppdrag för studie- och yrkesvägledningen för att förhindra studieavbrott. Mot bakgrund av den komplexa problembild för många i målgruppen som utredningen tecknar lär emellertid en förstärkt studievägledning inte vara tillräckligt för att minska avhoppet från gymnasiet i någon större omfattning.

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Bob Pernodd och utredare Lina Nyberg, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Lina Nyberg